

930.85(497.6Sarajevo)“18“
347.626.2(497.6Sarajevo)“1800/1810“

ALMA OMANOVIĆ-VELADŽIĆ
(Sarajevo)

IZ SARAJEVSKE SVAKODNEVICE
POČETKOM XIX STOLJEĆA
(Bračni ugovori 1800-1810. godine)

Ključne riječi: kulturna historija, Sarajevo, bračni ugovori, XIX stoljeće.

Brojna su rukopisna djela iz kojih se može proučavati sarajevska svakodnevica sa početka XIX stoljeća. U našem radu ćemo se osvrnuti na jedno takvo djelo – *Târîh-i Enverî / Enverijeva historija* (تاریخ انوری)¹ Muhameda Enverija Kadića², poznatije kao *Hronika*. Ono se ubraja među prvorazredne izvore za proučavanje kulturne povijesti Bosne, a osobito Sarajeva, u periodu od 1800. do 1878. godine. Pisano je na osmanskom turskom, a završeno je 1927/28. godine. Sastoji se od 28 svezaka, a svaki od njih obuhvaća vremenski period 4-5 godina i sadrži oko 400 listova, tako da *Hronika* broji ukupno oko jedanaest hiljada stranica (formata 30 × 18 cm).

U Kadićevoj *Hronici* se nalaze brojni podaci iz društvenog, političkog, vojnog, privrednog, vjerskog i kulturnog života Bosne i Hercegovine

¹ TE = *Târîh-i Enverî*, GHB R-7315-7317.

² O ovom sarajevskom hroničaru, epigrafičaru i pjesniku pisali su: Edhem Mulabdić, “Muhamed ef. Kadić”, *Pravda*: Kalendar Jugoslovenske Muslimanske Organizacije, god. I, Radni Odbor Jugoslovenske Muslimanske Organizacije u Sarajevu, 1920., str. 51-56; Mehmed Mujezinović, “Muhamed Enveri-Efendi Kadić kao epigrafičar (17 I 1855 – 21 II 1931)”, *Glasnik VIS-a* u FNRJ, god. X-1959, br. 1-3, str. 175-176., god. XI, br. 4-6, str. 12-19; br. 7-9, str. 316-326; br. 10-12, str. 466-481; Hamdija Kreševljaković, “Merhum Muhamed Enveri ef. Kadić”, *Novi Behar* IV/1930-31, br. 21, str. 307-309.; Isti, “Dva Bošnjaka povjesničara: (M. E. Kadić i dr. fra J. Jelenić)”, *Narodna starina* X/1931, str. 273-277.; Isti, “Muhamed Enveri ef. Kadić”, *Narodna uzdanica*, god. I/1933, Islamska dionička štamparija, Sarajevo 1932, str. 108-115.

koji nam, između ostalog, pružaju potpuniji uvid u kulturni život u Sarajevu u osmanskome i austrougarskom periodu. Naš osnovni zadatak u ovom radu je ukratko predstaviti pojedinačne bilješke o sklapanju brakova u Sarajevskom šerijatskom sudu u periodu od 1800. do 1810. godine.

Prilikom vjenčanja, mladoženja i mlada često su imali svog zastupnika (opunomoćenika), koji će ih zastupati i u njihovo ime govoriti. Međutim, iz jednog broja preuzetih bilješki koje su ovdje navedene vidjet ćemo da ima i slučajeva da mladoženja ili mlada, ili oboje, dođu na vjenčanje bez svojih zastupnika. Međutim, to su rjeđi slučajevi. Mladoženja obično izabere svog brata za zastupnika ili amidžu, rođaka, bliskog prijatelja, komšiju itd. Mladu zastupa najčešće otac, brat, amidža, rođak ili staratelj. Svaki zastupnik mora imati po dva šahida (svjedoka), koji će svojim svjedočenjem potvrditi njihovo punomoćstvo dobijeno od mladenaca. Iz navedenih primjera možemo zapaziti da su svjedoci pripadali različitim društvenim slojevima – od najviših vjerskih službenika (mula, kadija, muftija i sl.), preko vojnih i prosvjetnih službenika do različitih zanatlija. Podaci koje nudi Kadić u bilješkama o sarajevskim vjenčanjima samo donekle su pokazatelj strukture stanovništva Sarajeva u određenom periodu. Međutim, navedeni podaci zanimljivi su jer ukazuju na raznolikost društvenih slojeva i građanskog društva koje je već bilo razvijeno u Sarajevu početkom XIX stoljeća, što i podaci o vjenčanim donekle potvrđuju. U skladu sa šerijatskim propisima, prilikom sklapanja braka se utvrđuje *mehr* kao materijalno osiguranje žene u slučaju smrti muža ili rastave braka.³

Vjenčanje se obavljalo pred kadijom, njegovim zamjenikom (*nai-bom*) ili, uz kadijinu dozvolu, pred imamom čijem džematu pripada mladoženja, uz obaveznu registraciju na sudu. Na osnovu dokumenata u Kadićevoj *Hronici* o imenovanju i smjeni kadija vidi se da su u ovom periodu u Sarajevskom šerijatskom sudu službovali sljedeće kadije.

1. *Mehmed Seid-efendija Sulejmanefendić*, 1. rebiul-evvel 1215. h.g. / 23. VII 1800. (TE:XV:202).
2. *Selanikli Hasan-efendija*, 1. rebiul-evvel 1216. h.g. / 12. VII 1801. (TE:XV:293).

³ Postoje dvije vrste mehra: *mehr-i muadžel*, koji se isplaćuje odmah nakon vjenčanja i koji se obično koristi u slučajevima kada je mlada iz siromašne porodice kao neki vid materijalne pomoći i *mehr-i muedžel*, koji je mnogo češći i koji se isplaćuje u slučaju razvoda mladenaca kao materijalno osiguranje razvedene žene. Više o mehru vidjeti u: Abdulah Bušatlić, *Porodično i nasljedno pravo Muslimana*, Islamska dionička štamparija, Sarajevo 1926., str. 23-32.

3. *Halil-efendija*, 1. rebiul-evvel 1217. h.g. / 2. VII 1802. (TE:XVI:11).
4. *Hadži Abdulfettah-efendija*, iz *Sofije*, 1. rebiul-evvel 1218. h.g. / 21. VI 1803. (TE:XVI:89).
5. *Mehmed-efendija Ishakefendić*, 1. rebiul-evvel 1219. h.g. / 10. VI 1804. (TE:XVI:148-149).
6. *Sejjid Abdurahman-efendija*, 11. redžeb 1219. h.g. / 16. X 1804. (TE:XVI:167).
7. *Sejjid Abdulkerim-efendija*, iz *Tripolisa*, 1. zul-hidždže 1219. h.g. / 3. III 1805. (TE:XVI:180).
8. *Hasan Esad-efendija*, iz *Soluna*, 1. zul-kade 1220. h.g. / 21. I 1806. (TE:XVI:261).
9. *Selanikli hafiz Ahmed-efendija*, 1. zul-kade 1221. h.g. / 10. I 1807. (TE:XVI:389-390).
10. *Mehmed Seid-efendija Šehović*, 1. zul-kade 1222. h.g. / 31. XII 1807. (TE:XVII:103).
11. *Hadži Ahmed Hajati-efendija Bostanija*, 1. rebiul-evvel 1224. h.g. / 16. IV 1809. (TE:XVII:205).
12. *Sejjid Abdurahim-efendija Kadić (Selim Mula-zade)*, iz *Burse*, 1. rebiul-evvel 1225. h.g. / 6. IV 1810. (TE:XVII:277).

U *Hronici* je u periodu od 1800. do 1810. godine navedeno 67 bilješki o sklapanju brakova (58 kod muslimana i 9 kod nemuslimana), kako slijedi:

- 1) *Vjenčanje Hasana Paše*,⁴ *sina Ferhad-bega iz sela Crnotina*⁵ i *Nefise, kćerke hadži Ahmeda iz Havadže Kemaluddinove mahale*.⁶

Dana 21. muharrema 1215. h.g. (15. VI 1800) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov otac spomenuti Ferhad-beg, sin Mehmed-bega iz spomenutog sela. Mladin zastupnik je bio hadži Ahmed, sin Saliha iz Ajas-pašine mahale⁷. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Mustafa-age, sina Ahmeda iz

⁴ Kadić uz svoj potpis bilježi da je spomenuti porijeklom od Mehmedpašića (Mehmedpaša-zade), a da je od 1280/1863-64. godine bio poznat i po prezimenu Pašić.

⁵ Selo Crnotina, danas zaselak, sjeverozapadno od Rajlovca.

⁶ TE:XV:179. GHB, Prijepis iz Sidžila sarajevskog kadije br. 39, str. 221 (dalje: Prijepis iz SSK). Mahala Havadže Kemaluddina je poznata kao *Ćemaluša*, a ime je dobila po hodži Kemaluddinu (Ćemaluddinu). Alija Bejtić, *Ulice i trgovi Sarajeva*, Muzej Grada Sarajeva, Sarajevo 1973., str. 245 (dalje: Bejtić, *Ulice...*).

⁷ Mahala Ajas-paše je poznata kao *Klukčije*, u čijem središtu se razvila istoimena ulica *Kulukčije*, po kulukčijama – sabljarijama, koji su radili u čaršiji oko Ajas-pašine džamije. Bejtić, *Ulice...*, 393.

mahale Kalin hadži Alije⁸ i Mustafa-baše, sina Mustafe iz spomenute mahale. Mehr-i muedžel: 20.000 akči⁹.

2) *Vjenčanje Nuruddin-efendije Šerif-zade [Šerifović] – nekibul-ešrafa, sina Muhameda Hašim-efendije iz Džami-i atik mahale i Ćamile hatun, kćerke Omer-age Fazlullahaga-zade [Fazlagić] iz Pešiman hadži Husejnovne mahale.*¹⁰

Dana 23. rebiul-evvela 1215. h.g. (15. VIII 1800) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio hadži Ahmed-beg, mutesellim, sin Mehmed-age (Paloš-zade) [Paloš] iz Ćoban Hasanove mahale¹¹. Mladin zastupnik je bio Lutfullah-beg Dukadar-zade [Dukadar/Dukatar], sin Halil-bega iz mahale Haseći hatun¹². Svjedoci čina su bili: hadži Ahmed-efendija, muderris; Ćokadži-zade [Ćohadžić] beg-efendija, muderris; Muid Mehmed-efendija, kadija; Hasan-aga hadži Bešlaga-zade [Hadžibešlagić]; Osman Nuri-efendija, kadija; sejjid mula Abdullah Mufti-zade [Muftić]; (Kesri-zade) [Ćesrija]; Derviš-aga Novali-zade [Novalić/Novalija]. Mehr-i muedžel: 71.000 akči.

3) *Vjenčanje Numan-bega (drugo ime Osman-beg) Babi-zade [Babić], sina Numan-bega iz Mufti Sulejman-efendijine mahale i Umihane, kćerke Salih-bega iz mahale Vekil-harča.*¹³

Dana 27. rebiul-evvela 1215. h.g. (19. VIII 1800) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Abdullah-efendija, muhasil, sin Ahmed-efendije iz spomenute mahale. Mladin zastupnik je bio Osman-beg Dženeti-zade [Dženetić], sin Ali-bega iz Ćokadži Sulejmanove mahale¹⁴. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Mustafa-bega Babi-zade [Babić], sina Hadži Ahmed-bega

⁸ Mahala Kalin hadži Alije je poznata kao *Čajirdžik*. Bejtić, *Ulice...*, 16, 346.

⁹ U XIX stoljeću akča je imala utvrđenu vrijednost, 4 akče činile su jednu paru, odnosno 1 dram srebra (1 groš vrijedio je 160 akči). *Vidi*: Maglajski sidžili: 1816-1840., prevele i priredile Dušanka Bojanić-Lukač i Tatjana Katić, Bošnjački institut, Sarajevo 2005., str. 37 i str. 190.

¹⁰ TE:XV:205. GHB, Prijepis iz SSK br. 40, str. 6. Džami-i atik mahala je poznata kao *Careva mahala*. Bejtić, *Ulice...*, 15. Pešiman hadži Husejnova mahala je poznata kao *Fazlagina mahala*. Bejtić, *Ulice...*, 16, 248.

¹¹ Mahala Ćoban Hasana je poznata kao *Ćobanija*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 358.

¹² Mahala Haseći hatun je poznata po imenu *Za banjom* ili *Iza banje sokak*. Bejtić, *Ulice...*, 415.

¹³ TE:XV:206. GHB, Prijepis iz SSK br. 40, str. 230. Mahala Mufti Sulejman-efendije je poznata kao *Babića Bašča*. Bejtić, *Ulice...*, 90. Mahala Vekil-harča je poznata kao *Hadžijska džamija (Hadžijska mahala)*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 359.

¹⁴ Mahala Ćokadži Sulejmana je poznata po imenu *Za Beglukom*. Bejtić, *Ulice...*, 198.

iz Gazi Mehmed-begove mahale¹⁵ i Derviš-bega Babi-zade [Babić], sina Omer-bega iz Halač Davudove mahale¹⁶. Mehr-i muedžel: 51.000 akči.

4) *Vjenčanje mula Mehmeda Ataullah-efendije, mulazima, sina kadije Mehmeda Džudi-efendije Čokadži-zade [Čohadžić] iz Hadži Isaove mahale i Muradhane-hanume, kćerke Ibrahim-age iz Sarač Alijine mahale.*¹⁷

Dana 5. redžeba 1215. h.g. (23. XI 1800) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov brat Enis beg-efendija, muderris iz spomenute mahale. Mladin zastupnik je bio mula Ahmed, sin Jusufa spahije. Njeno punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem sejjid Muhameda Hašim-efendije, sina Fejzullah-efendije iz Džami-i atik mahale i mula Mehmeda, sina Mustafa-efendije Kerim-zade [Kerimović/Ćerimović] iz Buzadži-zade hadži Hasanove mahale¹⁸. Mehr-i muedžel: 25.000 akči.

5) *Vjenčanje Gavrila, sina Stipana iz sela Crnotina i razvedene Marije, kćerke Stojana iz sela Faletići.*¹⁹

Spomenuta Marija se razvela od svog prvog supruga Jeftana, sina Andrije iz sela Crni Vrh²⁰ prije devet mjeseci u Sarajevskom šerijatskom sudu. U mjesecu zul-kade 1215. h.g. (16. III – 14. IV 1801) sklopljen je bračni ugovor gore spomenutih u Sarajevskom šerijatskom sudu. Oboje su došli lično. Mehr-i muedžel: 2.000 akči.

6) *Vjenčanje hrišćanina Jovana, sina Voje iz sela Oban [Opan/Opanj]²¹ i razvedene Milice, kćerke Mate iz spomenutog sela.*²²

Spomenuta Milica se prije četiri mjeseca razvela od svog prvog supruga Rade, sina Radosava iz sela Klekiš²³. Potvrđeno je svjedočenjem

¹⁵ Mahala Gazi Mehmed-bega je poznata kao *Bistrik*. Bejtić, *Ulice...*, 15, 104.

¹⁶ Mahala Halač Davuda je poznata kao *Murdarija (Muhurdarija)* ili *Za konakom*. Pretpostavlja se da je dobila naziv po nekome muhurdaru – čuvaru pečata na dvoru bosanskih vezira. Bejtić, *Ulice...*, 17, 280.

¹⁷ TE:XV:219. GHB, Prijepis iz SSK br. 40, str. 223. Hadži Isaova mahala je poznata kao *Dugi sokak*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 148. Sarač Alijina mahala je poznata kao *Vrbanjuša*. Bejtić, *Ulice...*, 172.

¹⁸ Mahala Buzadži-zade Hadži Hasana je poznata kao *Defterdarina mahala* ili *Na Lugavinu sokaku* (danas poznatija kao *Logavina*). Bejtić, *Ulice...*, 16, 78, 232.

¹⁹ TE:XV:258. GHB, Prijepis iz SSK br. 40, str. 239. Selo Faletići, danas prigradsko naselje u Sarajevu.

²⁰ Danas pod imenom Crni vrh u široj okolini Sarajeva postoje tri lokaliteta, kod Sarajeva, Trnova i Vogošće. Na osnovu podataka iz bilješke nije moguće ustanoviti o kojem bi se moglo raditi u ovom slučaju.

²¹ Neubicirano.

²² TE:XV:295. GHB, Prijepis iz SSK br. 41, str. 262.

Marka, sina Milenka iz spomenutog sela i Riste, sina Janka iz spomenutog sela. Dana 15. rebiul-evvela 1216. h.g. (27. VII 1801) sklopljen je bračni ugovor gore spomenutih u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženja je došao lično. Mehr-i muedžel: 2.000 akči.

7) *Vjenčanje Ahmeda Rešid-efendije, sina Husejn-age, travničkog muftije i Hatidže, kćerke Salih-efendije iz Peltek Husamuddinove mahale.*²⁴

Dana 3. džumadel-ula 1216. h.g. (12. IX 1801) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženja je došao lično, a mladin zastupnik je bio Mehmed Šakir-efendija, sin Mehmeda Muid-efendije iz spomenute mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Ali-baše, sina Ismaila iz sela Lepenica u nahiji Fojnica i njegovog brata Salih-baše, sina spomenutog Ismail-baše iz spomenutog sela. Mehr-i muedžel: 50.000 akči.

8) *Vjenčanje katolika Antuna, sina Šimuna iz sela Crnotina i kršćanke Marije, kćerke Antuna iz sela Pohvalići.*²⁵

Dana 7. džumadel-ahira 1216. h.g. (16. X 1801) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov brat Marjan iz spomenutog sela, a mlada je došla lično. Na osnovu svjedočenja Mustafa-baše, Omer-baše, sina Mustafe, hodže iz spomenutog sela. Svjedoci čina su bili: hadži Mehmed Pirinčli; Salih-aga Pračo; Ibrahim Kevro, alemdar. Mehr-i muedžel: 3.000 akči.

9) *Vjenčanje Jahja-efendije, kadije, sina Mehmeda iz kasabe Zvornik i Zubejda-hanume, kćerke hadži Mustafa-efendije iz Pehlivan Oručeve mahale.*²⁶

Dana 9. džumadel-ahira 1216. h.g. (18. X 1801) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio hafiz Ibrahim-efendija, sin Mustafe iz Čokadži Sulejmanove mahale. Mladin zastupnik je bio mula Husejn, sin Ahmeda Šišmana, odobaše iz Jagdži-zade hadži Ahmedove mahale²⁷. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Sadika, sina Ahmeda iz Čokadži Sulejmanove ma-

²³ Pretpostavljamo da se radi o današnjem lokalitetu Klek u okolini Sarajeva.

²⁴ TE:XV:315. GHB, Prijepis iz SSK br. 41, str. 240. Mahala Peltek Husamuddina je poznata kao *Džinin sokak*. Bejtić, *Ulice...*, 16, 323.

²⁵ TE:XV:333. GHB, Prijepis iz SSK br. 41, str. 262. Selo Pohvalići, danas naselje Pofalići u Sarajevu.

²⁶ TE:XV:334. GHB, Prijepis iz SSK br. 41, str. 244. Mahala Pehlivan Oruča je poznata kao *Mutevelijina mahala (Kod muteveline kuće mahala)*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 217.

²⁷ Mahala Jagdži-zade hadži Ahmeda je bila poznata kao *Gornja Čemaluša*. Behija Zlatar, *Zlatno doba Sarajeva: (XVI stoljeće)*, Sarajevo 1996., str. 61.

hale i Ali-age, sina Muse iz mahale Harači Mustafa-age²⁸. Mehr-i muedžel: 50.000 akči.

10) *Vjenčanje Salih-efendije, kadije, sina Ibrahim-age iz kasabe Belgradžik [Konjic] i Atife, kćerke Mustafe iz Buzadži-zade hadži Hasanove mahale.*²⁹

Dana 7. redžeba 1216. h.g. (14. XI 1801) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov spomenuti otac Ibrahim-aga, sin Abdullaha iz Buzadži-zade hadži Hasanove mahale. Mladin zastupnik je bio Mehmed, mula, sin Mustafa-efendije iz spomenute mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Sulejman-age Ćurči-zade [Ćurčić], sina Mustafe iz spomenute mahale i Mustafa-baše Paše, sina Saliha iz Sagrački hadži Mahmudove mahale³⁰. Mehr-i muedžel: 21.000 akči.

11) *Vjenčanje zimije Antuna, sina Mihata iz Džami-i atik mahale i razvedene Stoje, kćerke Radonje iz Bakrbabine mahale.*³¹

Spomenuta Stoja, kćerka Radonje se prije tri godine razvela od svog prvog supruga zimije Stojana Zekića. U mjesecu ševvalu 1216. h.g. (4. II – 4. III 1802) sklopljen je bračni ugovor između gore spomenutih u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženja je došao lično, a mladin zastupnik je bio Salih-aga, sin Fejzullah-bega iz spomenute mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Janka, sina Jovana iz spomenute mahale i Mustafa-baše, sina Mehmeda iz mahale Kalin hadži Alije. Mehr-i muedžel: 3.000 akči.

12) *Vjenčanje zimije Đorđa, sina Spasoje iz Čekrekči Muslihuddinove mahale i Joke, kćerke Petra iz mahale Kalin hadži Alije.*³²

U mjesecu ševvalu 1216. h.g. (4. II – 4. III 1802) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženja je došao lično, a mladin zastupnik je bio zimija Jovan, sin Draška iz sela Butmir³³. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Luke, sina Save iz mahale Kalin hadži Alije i Đure, sina Jeftana iz spomenute mahale. Mehr-i muedžel: 3.000 akči.

²⁸ Mahala Harači Mustafa-age je poznata kao *Hadziabdinica*. Bejtić, *Ulice...*, 161.

²⁹ TE:XV:339. GHB, Prijepis iz SSK br. 41, str. 243.

³⁰ Mahala Sagrački hadži Mahmuda je poznata kao *Ulomljenica*. Bejtić, *Ulice...*, 16, 371.

³¹ TE:XV:360. GHB, Prijepis iz SSK br. 41, str. 261. Mahala Bakrbabe je poznata kao *Atmejdani*. Bejtić, *Ulice...*, 400-01.

³² TE:XV:360. GHB, Prijepis iz SSK br. 41, str. 261. Mahala Čekrekči Muslihuddina je poznata kao *Čekrekčijina*. Bejtić, *Ulice...*, 16, 227-228, 400-401.

³³ Selo Butmir, danas naselje u jugozapadnom dijelu Sarajeva.

13) *Vjenčanje Abdullah-age, glavnog serdengečtije³⁴, sina hadži Ibrahima hadži Murat-zade [Hadžimuratović] iz Džami-i atik mahale i Šerife, kćerke Ibrahima Sabura-zade [Sabura] iz Kebkebirove mahale.³⁵*

Dana 13. zul-kadeta 1216. h.g. (18. III 1802) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio hadži Abdullah-aga, serdengečtija, sin hadži Gazanfera iz mahale Sinan-vojvoda hatun³⁶. Mladin zastupnik je bio Ahmed-aga Penava-zade [Penjava], sin hadži Mustafe iz Buzadži-zade hadži Hasanove mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem kadije Muhameda Nazif-efendije Svrzo-zade [Svrzo], sina hadži Sulejman-efendije iz Ferhad-begove mahale³⁷ i mula Sulejmana, sina hadži Ibrahima Sabure iz Kebkebirove mahale. Mehr-i muedžel: 81.000 akči.

14) *Vjenčanje Ibrahim-age, sina Mustafa-age Moro-zade [Morić] iz mahale Vekil-harča i Rejhane, kćerke hadži Sulejmana iz Šejh Muslihuddinove mahale.³⁸*

Dana 17. džumadel-uhra 1217. h.g. (16. X 1802) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov spomenuti otac Mustafa-aga, sin Ibrahim-age iz spomenute mahale. Mladin zastupnik je bio hadži Abdullah, sin Hasana alemdara iz Kečedži Sinanove mahale³⁹. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Sulejman-age, sina hadži Husejn-age iz Džami-i atik mahale i mula Saliha, sina mula Alije iz Bagdadijeve mahale⁴⁰. Mehr-i muedžel: 12.000 akči.

15) *Vjenčanje Fejzullaha, zaima, sina Ahmed-bega iz Čoban Hasanove mahale i Alije hatun, kćerke kadije Mustafa-efendije, sina Ali-efendije iz Buzadži hadži Hasanove mahale.⁴¹*

³⁴ Serdengečtija (*tur. serdengeçti*) – pripadnik dobrovoljačkog odreda koji je preuzimao zadatke opasne po život.

³⁵ TE:XV:362. GHB, Prijepis iz SSK br. 41, str. 232. Mahala Kebkebir je poznata kao *Mišćina mahala*. Bejtić, *Ulice...*, 16, 84.

³⁶ Mahala Sinan-vojvoda hatun je poznata kao *Mali džemat*. Bejtić, *Ulice...*, 17.

³⁷ Mahala Ferhad-bega je poznata kao *Ferhadija*, a nalazi se u središnjem dijelu Sarajeva. Bejtić, *Ulice...*, 15, 200.

³⁸ TE:XVI:27. GHB, Prijepis iz SSK br. 42, str. 258. Mahala šejh Muslihuddina je poznata kao *Ploča*. Bejtić, *Ulice...*, 16, 301.

³⁹ Mahala Kečedži Sinana je poznata po imenu *Na Turbetu* ili *Bakarevića*. Poznatija je kao Bakareva, po staroj sarajevskoj porodici Bakarević, čiji su članovi stoljećima bili uglavnom čohadžije, trgovci, telali i janjičari. Bejtić, *Ulice...*, 17, 143.

⁴⁰ Šejh Bagdadijeva mahala je poznata kao *Pastrma*. Bejtić, *Ulice...*, 16, 183.

⁴¹ TE:XVI:29. GHB, Prijepis iz SSK br. 42, str. 256.

Dana 19. redžeba 1217. h.g. (16. XI 1802) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Memiš-aga, sin hadži Abdullaha iz mahale Haseći hatun. Njegovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Sidki Salih-efendije, kadije, sina Mahmud-efendije i Turhan-bega, sina Sulejman-paše. Mladin zastupnik je bio njen amidža Numan-efendija, sin Ali-efendije, kadije iz spomenute Buzadži-zade mahale. Njeno punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem njenog tetka Muharem-age, sina spomenutog hadži Mustafe iz Mula Arebi džedid mahale⁴². Svjedoci čina su bili: Abdullah-aga, glavni serdengečtija; hadži Murat-zade [Hadžimuratović]; Sulejman zaim, uglednik, sin Ahmed-bega; Abdullah-efendija, kadija; Alikadi-zade [Alikadić] i Mehmed-čelebija, glavni muhzir⁴³. Mehr-i muedžel: 101.000 akči.

16) *Katoličko vjenčanje Luke, sina Ivana iz sela Stup i Mande, kćerke Jerke iz sela Vranik u nahiji Kreševo.*⁴⁴

Dana 22. muharrema 1218. h.g. (15. V 1803) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Anto, sin Petra iz Džami-i atik mahale, sluga Nekib-efendije. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Alije, sina Abdullaha i mula Ibrahima, sina spomenutog. Mehr-i muedžel: 2.000 akči.

17) *Vjenčanje Mehmed-efendije, sina hadži Mustafe iz Pehlivan Oručeve mahale i Hanife, kćerke hadži Ibrahima iz spomenute mahale.*⁴⁵

Dana 23. safera 1218. h.g. (15. VI 1803) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio mula Ibrahim, berber, sin Bektaš-baše iz Nedžar hadži Ibrahimove mahale⁴⁶. Mladin zastupnik je bio Abdullah-baša Čizmo, sin Mehmed-baše iz spomenute mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem sejjid mula Mehmeda, sina hadži Abdurahmana iz Bakrbabine mahale i mula Omera, sina Mehmed-baše iz Havadže Kemaluddinove mahale. Mehr-i muedžel: 6.000 akči.

18) *Vjenčanje Nuh-bega, sina Džafer-bega iz sela Podlisje u nahiji Neretva i Zubejde, kćerke Rasih Abdullah-efendije iz Mula Arebi džedid mahale.*⁴⁷

⁴² Mula Arebi džedid mahala je poznata kao *Karpuzov sokak (Karpuzova)*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 181.

⁴³ Muhzir (*tur. muhzır*) – osoba koja je zadužena da sudu privede strane u sporu.

⁴⁴ TE:XVI:81. GHB, Prijepis iz SSK br. 43, str. 169. Selo Stup, danas naselje u zapadnom dijelu Sarajeva.

⁴⁵ TE:XVI:87. GHB, Prijepis iz SSK br. 43, str. 245.

⁴⁶ Mahala Nedžar hadži Ibrahima je poznata kao *Mjedenica*. Bejtić, *Ulice...*, 16, 258.

⁴⁷ TE:XVI:94. GHB, Prijepis iz SSK br. 43, str. 192.

Prvog dana mjeseca rebiul-ahira 1218. h.g. (21. VII 1803) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je mula Ahmed, sin hadži Mustafe iz Mula Arebi džedid mahale. Mladin zastupnik je mula Ahmed Penjava, sin hadži Hasana. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Alije, berbera, sina Bektaš-baše iz Sagrački hadži Mahmudove mahale i Ibrahim-baše, sina Ahmeda iz Hubjar-agine mahale⁴⁸. Mehr-i muedžel: 31.000 akči.

19) *Vjenčanje Ali-bega, sina Husejn-bega iz Šerefuddinove mahale u kasabi Visoko i Umihane, kćerke Mehmed-age iz Havadže-zade hadži Mustafine mahale.*⁴⁹

Dana 6. šabana 1218. h.g. (22. XI 1803) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Sulejman-beg, sin Hasan-bega iz spomenute mahale. Mladin zastupnik je bio mula Mehmed, sin hadži Ibrahim-age iz Kebkebirove mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Salih-baše, sina Alije iz Šerefuddinove mahale i drugog Salih-baše, sina Husejna iz Bročiča [Bročišča] u kasabi Visoko. Mehr-i muedžel: 18.000 akči.

20) *Hrišćansko vjenčanje Gavrila, sina Stipana iz Frenkluk mahale i Savke, kćerke Bože iz spomenute mahale.*⁵⁰

Dana 14. ramazana 1218. h.g. (29. XII 1803.) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Mustafa-baša, sin Abdullaha iz Ojandži-zade mahale⁵¹. Mladin zastupnik je bio Bektaš-aga, sin Husejna iz Bakrbabine mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Sulejmana čauša, sina Ibrahima iz Sagrački hadži Mahmudove mahale i Sulejman-baše, sina Bektaš-age iz Bakrbabine mahale. Mehr-i muedžel: 6.000 akči.

21) *Vjenčanje mula Hamida Kesri-zade [Ćesrije], sina Ahmed-efendije, muftije i Nefise, kćerke Ibrahim-efendije iz Bakrbabine mahale.*⁵²

Dana 22. ramazana 1218. h.g. (6. I 1803) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov brat mula Abdullah, sin spomenutog muftije iz Havadže Kemaluddinove mahale. Mladin zastupnik je bio mula Mustafa, sin Omer-age iz

⁴⁸ Mahala Hubjar-age je poznata kao *Medresa* ili *Medreseta*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 264-265.

⁴⁹ TE:XVI:107. GHB, Prijepis iz SSK br. 43, str. 186.

⁵⁰ TE:XVI:109. GHB, Prijepis iz SSK br. 43, str. 197. Frenkluk mahala je poznata kao *Latinluk*. Bejtić, *Ulice...*, 18, 203, 327.

⁵¹ Ojandži-zade mahala je poznata kao *Zeleni mejdan*. Bejtić, *Ulice...*, 17.

⁵² TE:XVI:109. GHB, Prijepis iz SSK br. 43, str. 181.

Džami-i atik mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Fejzulah-age, sina Husejn-efendije iz Sagrakči hadži Mahmudove mahale i mula Mustafe, sina Jusufa iz Ojandži-zade mahale. Mehr-i muedžel: 25.000 akči.

22) *Vjenčanje zimije Vasilja, sina Filipa iz Šejh Ferruhove mahale i razvedene Palekse, kćerke Veselina iz spomenute mahale.*⁵³

Spomenuta Paleksa, kćerka Veselina se najprije razvela od svog prvog supruga zimije Bože Kovača. Potvrđeno je svjedočenjem Osman-baše, sina Osmana i Alije Bege, sina Ahmeda. U drugoj dekadi mjeseca ševvala 1218. h.g. (23. I – 2. II 1804) sklopljen je bračni ugovor gore spomenutih u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mehr-i muedžel: 3.000 akči.

23) *Vjenčanje Mustafa-bega Sokolli-zade [Sokolović], sina Abdulkadir-bega iz Kečedži Sinanove mahale i Muradhane, kćerke sejjid Isa-bega iz Mimar Sinanove mahale.*⁵⁴

Dana 3. džumadel-ula 1220. h.g. (31. VII 1805) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Mustafa-beg (Babi-zade) [Babić], sin Ahmed-bega iz Gazi Mehmed-begove mahale. Mladin zastupnik je bio Alija-buljukbaša, sin Mehmeda odabaše iz Hadži Idrisove mahale⁵⁵. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem hadži Ahmeda, sina Abdullah-baše iz Bakrbabine mahale i Džafer-baše, sina Hasana iz Mimar Sinanove mahale. Mehr-i muedžel: 41.000 akči.

24) *Vjenčanje Ali-bega Ćurči-zade [Ćurčić], sina Abdullah-bega iz Jahja-pašine mahale i Fatime, kćerke Hasan-age iz spomenute mahale.*⁵⁶

Dana 21. šabana 1220. h.g. (15. XI 1805) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Mustafa alemdar, sin Ismail-bega iz spomenute mahale. Mladin zastupnik je bio Abdullah-efendija, sin Abdulkerim-efendije iz Buzadži hadži Hasanove mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Derviš-age, sina Lutfullah-bega iz Jahja-pašine mahale i Mehmed-age, sina Mustafa-efendije iz Buzadži-zade hadži Hasanove mahale. Mehr-i muedžel: 31.000 akči.

⁵³ TE:XVI:114. GHB, Prijepis iz SSK br. 43, str. 196. Šejh Ferruhova mahala je poznata kao *Abdesthana*. Bejtić, *Ulice...*, 16, 77.

⁵⁴ TE:XVI:216. GHB, Prijepis iz SSK br. 45, str. 30. Mahala Mimar Sinana je poznata kao *Golobrdica*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 163.

⁵⁵ Mahala Hadži Idrisa je poznata kao *Žabljak*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 203.

⁵⁶ TE:XVI:253. GHB, Prijepis iz SSK br. 45, str. 36. Mahala Jahja-paše je poznata kao *Ćurčića mahala*. Bejtić, *Ulice...*, 15, 415-416.

25) *Vjenčanje Salih-age, sina hadži Mustafe iz Mehmed-begove mahale i udovice Hatidže, kćerke Selim-bega iz Čokadži Sulejmanove mahale.*⁵⁷

Prvi muž spomenute Hatidže, Omer-beg, umro je prije godinu dana, što je potvrđeno svjedočenjem. Dana 4. ramazana 1220. h.g. (27. XI 1805) sklopljen je bračni ugovor gore spomenutih u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Mustafa-aga, sin Abdulkadir-bega iz Kečedži Sinanove mahale. Mladin zastupnik je bio Mustafa-beg, sin hadži Ahmed-bega Babi-zade [Babić] iz Mehmed-begove mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Saliha, sina Ahmed-efendije iz Čokadži Sulejmanove mahale i Ibrahim-baše, sina Ahmeda iz Mehmed-begove mahale. Mehr-i muedžel: 31.000 akči.

26) *Vjenčanje Derviš-beg, sina Omer-bega Babi-zade [Babić] iz Halač Davudove mahale i Šerife, kćerke sejjid Fejzullah-efendije Šerif-zade [Šerifović] iz Džami-i atik mahale.*⁵⁸

U mjesecu ramazanu 1220. h.g. (23. XI – 22. XII 1805) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio hadži Mahmud-efendija, sin Mustafe iz Mula Arebi atik mahale⁵⁹. Mladin zastupnik je bio mula Sadullah, sin Ibrahim-efendije iz Šejh Ferruhove mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Abdullaha, sina hadži Mehmed-efendije iz Peltek Husamuddinove mahale i Mehmed-efendije, sina Fejzullah-efendije iz Džami-i atik mahale. Mehr-i muedžel: 71.000 akči.

27) *Vjenčanje mula Aziz-age Imareti-zade [Imaretić], sina Mustafe-bega iz mahale Kalin hadži Alije i Melekhane, kćerke mula Alije iz Ivlakovali hadži Mehmedove mahale.*⁶⁰

Dana 17. ramazana 1220. h.g. (10. XII 1805) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je njegov brat mula Mehmed, sin spomenutog Mustafa-bega iz Ferhad-begove mahale. Mladin zastupnik je bio njen otac, spomenuti mula Alija. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Numana, alemdara, sina Osman-age (Sočo) iz Havadže Kemaluddinove mahale i Isa-bega (Imareti-zade) [Imaretić], sina Abdullah-age iz mahale Kalin hadži Alije. Mehr-i muedžel: 12.000 akči.

⁵⁷ TE:XVI:254. GHB, Prijepis iz SSK br. 45, str. 37.

⁵⁸ TE:XVI:254. GHB, Prijepis iz SSK br. 45, str. 39.

⁵⁹ Mula Arebi atik mahala je poznata kao *Arap mahala*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 228.

⁶⁰ TE:XVI:255. GHB, Prijepis iz SSK br. 45, str. 38. Mahala Ivlakovali Hadži Mehmeda je poznata kao *Vlakovac* ili *Hrvati*. Bejtić, *Ulice...*, 16, 181.

28) *Vjenčanje Derviša Mehmed-age, sina Lutfullah-bega Ćurči-zade [Ćurčić] iz Jahja-pašine mahale i Lejle, kćerke Husejn-age Kupus-zade [Kupusović], hasećije iz Mula Arebi atik mahale.*⁶¹

Dana 9. zul-hidždžeta 1220. h.g. (29. II 1806) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio mula Abdullah, sin Abdulkerim-efendije Defterdari-zade [Defterdarević] iz Buzadži-zade hadži Hasanove mahale. Mladin zastupnik je bio Ali-beg, sin Abdullah-bega Ćurči-zade [Ćurčić] iz Jahja-pašine mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Mehmeda, sina Mustafa-efendije Defterdari-zade [Defterdarević] iz Buzadži-zade hadži Hasanove mahale i mula Ahmeda, sina Salih-age iz Jahja-pašine mahale. Mehr-i muedžel: 31.000 akči.

29) *Vjenčanje mula Mehmeda, sina Ahmed-efendije Ćurči-zade [Ćurčić] iz Jahja-pašine mahale i Aiše, kćerke Ahmeda iz Mula Arebi atik mahale.*⁶²

Dana 5. muharrema 1221. h.g. (26. III 1806) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Jakub-baša, sin Ali-baše iz Tokmo-zade mahale⁶³. Mladin zastupnik je bio mula Mehmed, terzija, sin Mahmuda iz Debbag Sulejmanove mahale⁶⁴. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Alije, telala, sina mula Mehmeda iz Hadži Jahjine mahale i mula Mehmeda, sina Muharema iz spomenute mahale. Mehr-i muedžel: 8.000 akči.

30) *Vjenčanje Sadik-baše, sina Ahmed-baše iz sela Lokve u džematu Pazarić i Nedžije, kćerke Omera iz sela Bilašnica u nahiji Sarajevo.*⁶⁵

Dana 3. rebiul-evvela 1221. h.g. (22. V 1806) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio mula Ibrahim Čomara-zade [Čomara], sin hadži Ismaila iz Kadi Bali-efendijine mahale⁶⁶. Mladin zastupnik je bio njen brat Husejn, sin Omera iz spomenutog sela. Na osnovu svjedočenja Ibrahim-baše, sina

⁶¹ TE:XVI:279. GHB, Prijepis iz SSK br. 46, str. 214.

⁶² TE:XVI:295. GHB, Prijepis iz SSK br. 46, str. 211.

⁶³ Tokmo-zade mahala je poznata kao *Piruša*. Mehmed Mujezinović, *Islamska epigrafika u Bosni i Hercegovini*, knj. I, "Veselin Masleša", Sarajevo 1974., str. 462. (dalje: Mujezinović, *Islamska epigrafika...*, I).

⁶⁴ Mahala Debbag Sulejmana je poznata kao *Potok mahala*. Mujezinović, *Islamska epigrafika...*, I, 436.

⁶⁵ TE:XVI:326. GHB, Prijepis iz SSK br. 46, str. 209. Selo Lokve, danas istoimeno selo južno od Hadžića, ispod planine Igman.

⁶⁶ Mahala Kadi Bali-efendije je poznata kao *Kadina mahala*, *Kadinuša* ili *Pribjeg-nuta*. Bejić, *Ulice...*, 16, 173.

Mehmeda iz Tokmo-zade mahale i Hasana, sina Mehmeda iz spomenute mahale. Mehr-i muedžel: 10.000 akči.

31) *Vjenčanje mula Abdullaha, sina hadži Muhameda Muzaferi-zade [Muzaferija] iz Peltek Husamuddinove mahale i ...?*⁶⁷, kćerke Mustafe iz mahale Sinan-vojvoda hatun.⁶⁸

Dana 19. rebiul-evvela 1221. h.g. (7. VI 1806) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio hadži Mustafa-aga, hasećija, sin Abdullaha iz mahale Šejh Harča⁶⁹. Mladin zastupnik je bio hadži Abdullah-efendija, sin Ahmeda iz mahale Topal Ejnehana⁷⁰. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Sadullaha, sina hadži Ibrahim-efendije Muzaferi-zade ([Muzaferija] iz mahale Šejh Harča i mula Nurullaha, sina spomenutog hadži Ibrahim-efendije. Mehr-i muedžel: 12.000 akči.

32) *Vjenčanje mula Memiša, sina Mustafa-age, serturnadžije*⁷¹ iz Ferhad-begove mahale i Nefise, kćerke mula Memiša iz Džami-i atik mahale.⁷²

Dana 5. džumadel-ahira 1221. h.g. (21. VIII 1806) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio mula Mehmed Džabija, sin Mustafa-age iz spomenute mahale. Mladin zastupnik je bio Ibrahim-aga, sin Saliha iz Čokadži Sulejmanove mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Mustafa-baše, sina Omera iz mahale Ašik Memije⁷³ i Ibrahim-baše, sina Ebu Bekira iz mahale šejha Bagdadija. Mehr-i muedžel: 12.000 akči.

33) *Vjenčanje hadži Ibrahima Sudžuka-zade [Sudžuka], sina mula Ahmeda iz Tokmo-zade mahale i Hamide, kćerke hadži Mustafe iz mahale Vekil-harča.*⁷⁴

Dana 13. redžeba 1221. h.g. (27. IX 1806) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov brat mula Muharem, sin spomenutog mula Ahmeda iz Džami-i atik mahale. Mladin zastupnik je bio Mehmed-aga, sin Hasana iz Ojandži-zade

⁶⁷ Pretpostavljamo da je prilikom prepisivanja izostavljeno ime mlade.

⁶⁸ TE:XVI:335. GHB, Prijepis iz SSK br. 46, str. 208.

⁶⁹ Pretpostavljamo da je riječ o već spomenutoj mahali Vekil-harča.

⁷⁰ Mahala Topal Ejnehana je poznata kao *Lubina mahala*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 234.

⁷¹ Serturnadžija (*tur. serturnâci*) – zapovjednik 68. janjičarske orte, jedinice sa 60-100 vojnika.

⁷² TE:XVI:359. GHB, Prijepis iz SSK br. 46, str. 204.

⁷³ Mahala Ašik Memije je poznata kao *Bjelavica*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 106.

⁷⁴ TE:XVI:367. GHB, Prijepis iz SSK br. 46, str. 201.

mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Ibrahima, sohte, sina Abdulkadira iz Halač Davudove mahale i mula Saliha, mujezina, sina Saliha iz Čokadži Sulejmanove mahale. Mehr-i muedžel: 12.000 akči.

34) *Vjenčanje Mehmeda, sina hadži Ahmeda iz Mehmed-begove mahale i Dževhere, kćerke hadži Mustafa-age Kahrimana iz Čekrekči Muslihuddinove mahale.*⁷⁵

Dana 14. šabana 1221. h.g. (28. X 1806) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Mustafa, alemdar, sin Mehmeda iz Nedždžar Ibrahimove mahale. Mladin zastupnik je bio mula Fejzullah Sudžuka-zade [Sudžuka], sin mula Ahmeda iz mahale Tokmo-zade. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Mustafa-baše, sina Ahmeda iz Mehmed-begove mahale i Sulejman-baše, sina Ibrahima iz spomenute mahale. Mehr-i muedžel: 12.000 akči.

35) *Vjenčanje Mehmed-baše, sina Abdullah-baše iz Abdi Halifine mahale i Merjem, kćerke Alije iz Jagdži-zade hadži Ahmedove mahale.*⁷⁶

Dana 13. ševvala 1221. h.g. (25. XII 1806) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov spomenuti otac, Abdullah-baša, sin Mustafe iz spomenute mahale. Mladin zastupnik je bio Mustafa-baša Adžem-ogli [Adžemović], sin hadži Husejna, alemnara iz Davud-čelebijine mahale⁷⁷. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Salih-baše, sina Husejna iz mahale Jagdži-zade i Mehmed-baše, sina Ibrahima iz Šejh Ferruhove mahale. Mehr-i muedžel: 15.000 akči.

36) *Vjenčanje Isa-bega Resi-zade [Resić], sina Mustafa-bega iz Mula Arebi atik mahale i Umihane, kćerke Mustafe iz spomenute mahale.*⁷⁸

U drugoj dekadi mjeseca safera 1222. h.g. (20. – 29. IV 1807), sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Husejn-baša, sin Omer-baše iz spomenute mahale. Mladin zastupnik je bio mula Memiš, sin mula Abdullaha iz spomenute mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Saliha, sina Mustafe iz spomenute mahale i Ibrahima, sina Mustafe iz spomenute mahale. Mehr-i muedžel: 12.000 akči.

⁷⁵ TE:XVI:372. GHB, Prijepis iz SSK br. 46, str. 198.

⁷⁶ TE:XVI:382. GHB, Prijepis iz SSK br. 46, str. 193. Mahala Abdi Halife je poznata kao *Budakovići*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 123.

⁷⁷ Mahala Davud-čelebije je poznata kao *Nateguša*. Bejtić, *Ulice...*, 17.

⁷⁸ TE:XVII:18. GHB, Prijepis iz SSK br. 47, str. 198.

37) *Vjenčanje mula Mustafe Kesri-zade [Ćesrije], sina Ahmed-efendije, muftije iz Kemaluddinove mahale i Aiše, kćerke hadži Mustafe iz Bakrbabine mahale.*⁷⁹

U prvoj dekadi mjeseca rebiul-ahira 1222. h.g. (8. – 17. VI 1807) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegovo brat mula Hamid, sin Ahmed-efendije iz Bakrbabine mahale. Mladin zastupnik je bio mula Abdullah, sin Mustafe iz spomenute mahale. Njihovo punomoćstvo je potvrđeno svjedočenjem Salih-age, hasećije, sina hadži Mehmeda iz Kemaluddinove mahale i mula Sulejmana, sina Abdullaha iz Čokadži hadži Sulejmanove mahale. Mehr-i muedžel: 15.000 akči.

38) *Vjenčanje Fejzullah-bega Dženeti-zade [Dženetić], sina Ismail-bega iz Jagdži-zade mahale i Hamide, kćerke hadži Mehmed-bega Ablagi-zade [Ablaković].*⁸⁰

U prvoj dekadi mjeseca džumadel-ahira 1222. h.g. (6. – 15. VIII 1807) sklopljen je bračni ugovor gore spomenutih. Mehr-i muedžel: 20.000 akči.

39) *Vjenčanje Abdullah-efendije Defterdari-zade [Defterdarević], sina Abdulkerim-efendije, kadije iz Buzadži-zade hadži Hasanove mahale i Fatime, kćerke Ahmed-age iz spomenute mahale.*⁸¹

U trećoj dekadi mjeseca ramazana 1222. h.g. (21. – 30. XI 1807), sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio mula Numan, sin spomenutog Abdulkerim-efendije. Mladin zastupnik je bio hadži Fejzullah, sin Mehmeda alemdara iz Mimar Sinanove mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Sulejman-efendije Ćurči-zade [Ćurčić], sina Abdullah-bega i Mehmed-efendije, sina Mustafa-efendije iz Buzadži-zade mahale. Mehr-i muedžel: 12.000 akči.

40) *Vjenčanje Ferhad-bega, sina hadži Abas-bega iz Džami-i atik mahale i Afife, kćerke Derviš Mustafa-bega Dženeti-zade [Dženetić] iz Buzadži-zade hadži Hasanove mahale.*⁸²

U prvoj dekadi mjeseca ševvala 1222. h.g. (2. – 11. XII 1807) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio sejjid Abdullah-efendija, sin muftije Ahmed-efendije

⁷⁹ TE:XVII:44. GHB, Prijepis iz SSK br. 47, str. 197.

⁸⁰ TE:XVII:69. GHB, Prijepis iz SSK br. 47, str. 193. *Napomena:* Nisu navedena imena zastupnika ni svjedoka.

⁸¹ TE:XVII:88. GHB, Prijepis iz SSK br. 47, str. 185.

⁸² TE:XVII:93. GHB, Prijepis iz SSK br. 47, str. 183.

Kesri-zade (Ćesrije) iz Havadže Kemaluddinove mahale. Mladin zastupnik je bio njen amidža, Fejzullah-beg, sin Ismail-bega iz Jagdži-zade hadži Ahmedove mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem kadije Abdullah-efendije Ćurči-zade [Ćurčić], sina Ali-efendije iz Jagdži-zade hadži Ahmedove mahale i Mehmeda Emin-bega, sina Ismail-bega iz Mehmed-begove mahale. Svjedoci čina su bili: hafiz Ibrahim-efendija, debbag; hafiz Mahmud-efendija; kadija Mustafa-efendija Ćurči-zade [Ćurčić]; kadija Rašid-efendija Ćurči-zade [Ćurčić]; sejjid Mehmed Emin-efendija, katib; Osman-aga, čohadar⁸³; Ali-aga, muhzir i ostali prisutni. Mehr-i muedžel: 51.000 akči.

41) *Vjenčanje Davud-bega, sina Mustafe iz Donjeg Vakufa u kadiluku Akhisar [Prusac] i udovice Hatidže, kćerke Ali-efendije iz Jahja-pašine mahale.*⁸⁴

Spomenuta Hatidža ostala je udovica, nakon što joj je muž, mula Mesud, sin Mehmed-efendije iz kasabe Belgradžik [Konjic] ubijen prije petnaest mjeseci na Galati u Istanbulu. Po drugi put je sklopila bračni ugovor sa gore spomenutim u mjesecu zul-kade 1222. h.g. (31. XII – 29. I 1807) u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Mehmed-aga, sin Hasana iz Ojandži-zade mahale. Mladin zastupnik je bio njen brat mula Salih, sin Ali-efendije iz Buzadži-zade mahale. Na osnovu svjedočenja Sunullah-bega, sina Ali-efendije i mula Saliha, sina Muharem-age iz Mula Arebi džedid mahale. Mehr-i muedžel: 15.000 akči.

42) *Vjenčanje mula Mehmeda, sina Salih-age Tulo-zade [Tulić], serdengečtije iz Bakrbabine mahale i Fatime, kćerke Abdullah-age hadži Murat-zade [Hadžimuratović], glavnog serdengečtije iz Džami-i atik mahale.*⁸⁵

Dana 11. zul-hidždžeta 1222. h.g. (10. II 1808) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Muharem-aga, serdengečtija, sin hadži Mehmeda Odžaktan-zade (Odžaktan) iz Šejh Ferruhove mahale. Mladin zastupnik je bio Turhan Zaim-beg, miralaj, sin Sulejman-paše iz Skender-pašine mahale⁸⁶. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Ibrahima, sina Abdullah-age hadži Ismail-zade [Hadžismajlović] iz Kučuk Katibove mahale⁸⁷

⁸³ Čohadar – dvorjanik sultana, paše, vezira ili sandžakbega koji se stara o njihovoj odjeći.

⁸⁴ TE:XVII:104. GHB, Prijepis iz SSK br. 47, str. 179.

⁸⁵ TE:XVII:117. GHB, Prijepis iz SSK br. 48, str. 224.

⁸⁶ Mahala Skender-paše je poznata kao *Skenderija*. Bejtić, *Ulice...*, 15, 329.

⁸⁷ Mahala Kučuk Katiba je poznata kao *Mlini* ili *Nadmlini*. Bejtić, *Ulice...*, 17, 271.

i Sulejman-age, sina hadži Husejn-age (Mašić) iz Džami-i atik mahale. Svjedoci čina su bili: kadija Muhamed Nazif-efendija (Svrzo-zade) [Svrzo]; Hafiz Hadži Mahmud-efendija (Šehdi Osman-efendija, hafiz-i kutub); Sulejman-aga Pakro, hasećija; vojni aga Memiš-aga, hasećija; (Hirri⁸⁸-zade Mačković); Mustafa-aga Paro, šurbadžija⁸⁹; hadži Abdullah-aga, serdengečtija; Mustafa-aga, serdengečtija, Moro-zade [Morić]; Gazganfer (Kazaferović sa Vratnika); Husejn-aga, serdengečtija, Džino-zade [Džino] (iz Peltek Husamuddinove mahale) i mula Sulejman Sabura-zade [Sabura]. Mehr-i muedžel: 60.000 akči.

43) *Vjenčanje Derviš Mehmed-bega, sina Ismail-bega iz Zvornika i Zulejhe, kćerke Mustafa-bega Babi-zade [Babić] iz Mehmed-begove mahale.*⁹⁰

Dana 27. džumadel-ula 1223. h.g. (22. VII 1808) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Mustafa-aga, sin Ibrahim-age Moro-zade [Morić] iz mahale Vekilharča. Mladin zastupnik je bio Mustafa-beg, sin Abdulkadir-bega (Sokolli-zade) [Sokolović] iz Kečedži Sinanove mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Derviša Salih-bega, sina Omer-bega (Babi-zade) [Babić] iz Halač Davudove mahale i mula Saliha, sina Ali-efendije iz mahale Bagdadija. Mehr-i muedžel: 70.000 akči.

44) *Vjenčanje Ahmeda, alemnara, sina Mehmed-age Čengi-zade [Čengi] iz Kučuk Katibove mahale i Hanife, kćerke hadži Mustafe iz mahale Vekil Harča.*⁹¹

Dana 11. šabana 1223. h.g. (3. X 1808) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov amidža hadži Rustem-aga, sin Ahmeda iz Bakrbabine mahale. Mladin zastupnik je bio hadži Ibrahim, sin mula Ahmeda iz Tokmo-zade mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Ahmeda, sina hadži Mustafe alemnara iz Džami-i atik mahale i Muharem-baše, terzije, sina Ibrahima iz Mehmed-begove mahale. Mehr-i muedžel: 15.000 akči.

45) *Vjenčanje Mehmed-bega, sina Sulejmana alajbega iz kadiluka Čajniče i Šerife Azize, kćerke Ibrahima alajbega Babi-zade [Babić] iz Davud-čelebijine mahale.*⁹²

⁸⁸ *Hirr* (ar.) = mačak.

⁸⁹ Pretpostavljamo da se misli na riječ čorbadžija (*çorbacı*) – oficirski čin, zajednički naziv za zapovjednike *orti* u džematima (*jajabaše*) i odreda janjičarskog age (*buljukbaše*).

⁹⁰ TE:XVII:144. GHB, Prijepis iz SSK br. 48, str. 214.

⁹¹ TE:XVII:155. GHB, Prijepis iz SSK br. 48, str. 211.

⁹² TE:XVII:158. GHB, Prijepis iz SSK br. 48, str. 209.

Prvog dana mjeseca ramazana 1223. h.g. (21. X 1808) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Ismail-beg, sin Derviša Mustafa-bega iz kasabe Goražde. Mladin zastupnik je bio Ibrahim-aga Ćemerli-zade [Ćemerlić], sin Ahmed-efendije iz Buzadži-zade hadži Hasanove mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem sejjid Muhameda Emin-efendije, sina sejjid hafiza Ahmeda iz spomenute mahale i mula Abdullaha, sina Ibrahim-age Ćemerli-zade [Ćemerlić] iz spomenute mahale. Svjedoci čina su bili: Rašid Mehmed-efendija, iz pratnje mula-efendijine; hafiz Ibrahim-efendija, iz pratnje mula-efendijine; Ebu Bekir-beg Šahinpaša-zade [Šahinpašić]; Ebu Bekir-beg Sinanpaša-zade [Sinanpašić] i Mustafa-baša Misri, sudski muhzir. Mehr-i muedžel: 101.000 akči.

46) *Nemuslimansko vjenčanje Mitra, sina Ristije iz Čekrekči Muslihuddinove mahale i razvedene Jane, kćerke Tome iz spomenute mahale.*⁹³

Spomenuta Jana se prije pet i po mjeseci razvela od svog prvog supruga zimije Mitra Gavriilo-ogli [Gavrilović] iz Broda ? Potvrđeno je svjedočenjem zimije Riste, sina Jovana iz mahale Kalin hadži Alije i Đordžije, sina Janka iz Čekrekči Muslihuddinove mahale. Dana 22. ramazana 1223. h.g. (12. XI 1808), sklopljen je bračni ugovor gore spomenutih u Sarajevskom šerijatskom sudu. Oboje su došli lično. Svjedoci čina su bili: hadži Alija, alemdar, Kapa-zade [Kapa]; Osman-beg i Ali-baša, iz pratnje mutesellim-bega. Mehr-i muedžel: 8.000 akči.

47) *Vjenčanje Salih-bega, sina hadži Abas Derviš-bega iz Džami-i atik mahale i Fatime, kćerke Sulejman-efendije hadži Musa-zade [Hadžimusić] iz Havadže Kemaluddinove mahale.*⁹⁴

Dana 19. ševvala 1223. h.g. (9. XII 1808) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov brat Ferhad-beg, sin spomenutog hadži Derviš-bega iz spomenute mahale. Njegovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Mehmeda Sadik-efendije Kesri-zade [Ćesrije], sina Mehmed-efendije iz spomenute mahale i sejjid Abdullah-efendije, sina Ahmed-efendije Kesri-zade [Ćesrije] iz Havadže Kemaluddinove mahale. Mladin zastupnik je bio Salih-efendija Mahmuddefendi-zade [Mahmutefendić] iz spomenute mahale. Njeno punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Mustafe, alemdara, sina Mehmeda iz Džami-i atik mahale i mula Mustafe, sina hadži Alije

⁹³ TE:XVII:159. GHB, Prijepis iz SSK br. 48, str. 235.

⁹⁴ TE:XVII:168. GHB, SSK br. 48, str. 206.

iz Ajas-pašine mahale. Svjedoci čina su bili: Hasan-aga, sin hadži Saliha; hafiz Ibrahim Edhem, čohadar i Salih-baša, muhzir. Mehr-i muedžel: 51.000 akči.

48) *Vjenčanje Muhamed-bega Sokolli-zade [Sokolović], sina Zejnulabiddina alajbega iz Čokadži Sulejmanove mahale i Nurije Merjem, kćerke Hasan-efendije Halilbaša-zade [Halilbašić] iz Kučuk Katibove mahale.*⁹⁵

Dana 3. zul-kadeta 1223. h.g. (22. XII 1808) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov otac, spomenuti Zejnulabiddin-beg iz spomenute mahale. Mladin zastupnik je bio njen tetak, kadija Mustafa-efendija Ćurči-zade [Ćurčić], sin Ali-efendije iz Mehmed-begove mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Rašid Muhamed-efendije Ćurči-zade [Ćurčić], sina Mehmed-efendije i Abdullah-age, serdengečtije, sina Hasan-efendije iz Kučuk Katibove mahale. Svjedoci čina su bili: kadija Mehmed-efendija Ćurči-zade [Ćurčić]; kadija Mehmed-efendija Čokadži-zade [Čohadžić]; muderris (Mustafa Enis), beg-efendija Čokadži-zade [Čohadžić]; hadži Ahmed-beg, sarajevski mutesellim; Ibrahim-aga Bakari-zade [Bakarević], serdengečtija; Derviš-beg, sin Abdulkadir-bega; Derviš-aga Ćurči-zade [Ćurčić], serturnadžija; Mehmed-aga Paloš-ogli [Paloš]; kadija (Abdulbaki), hafiz-efendija Džino-zade [Džino]; Hafiz-aga, čohadar i muhzir Mustafa-baša, doksanlija⁹⁶. Mehr-i muedžel: 101.000 akči.

49) *Vjenčanje hadži Mustafa-bega Babi-zade [Babić], sina Hadži Mehmeda, alajbega iz Halač Davudove mahale i Umu Kulsum, kćerke hadži Ahmed-age Hisari-zade [Hisarić] iz Ajas-pašine mahale.*⁹⁷

Dana 3. zul-kadeta 1223. h.g. (22. XII 1808) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov brat Šerif Ahmed-beg, sin spomenutog hadži Mehmeda, alajbega. Njegovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Mehmeda Rešida, sarajevskog hećima i Ismail-age, glavnog čohadara spomenutog ljekara. Mladin zastupnik je bio hadži Mehmed, sin hadži Osmana Hisari-zade [Hisarić] iz Čekrekči Muslihuddinove mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem hadži Mustafe, sina Jakuba iz spomenute mahale i hadži Ahmeda, sina spomenutog Jakuba iz Halač Davudove mahale. Mehr-i muedžel: 120.000 akči.

⁹⁵ TE:XVII:172. GHB, SSK br. 48, str. 205.

⁹⁶ Doksanlija – pretpostavljamo da ova riječ u ovom kontekstu označava da je dotični za svoju službu koju je obavljao imao primanja 90 groša.

⁹⁷ TE:XVII:172. GHB, Prijepis iz SSK br. 48, str. 205.

50) *Vjenčanje serdengečtije Mehmed-age, sina Ali-age iz Čokadži Sulejmanove mahale i Merjem, kćerke Derviš Mustafa-bega Dženeti-zade [Dženetić] iz Buzadži-zade mahale.*⁹⁸

Dana 8. zul-kadeta 1223. h.g. (27. XII 1808) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov otac, spomenuti Ali-aga, sin hadži Salih-age. Mladin zastupnik je bio kadija Mustafa-efendija Alikadi-zade [Alikadić] iz Mehmed-begove mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Rašida Mehmed-efendije, kadije, sina Mehmed-efendije i Mehmed-bega, kadije, sina Hasan-efendije (Halilbaša-zade) [Halilbašić] iz Kučuk Katibove mahale. Svjedoci čina su bili: Mehmed-aga Hurejri-zade [Hurejrija/Hurejrić], hasećija; Husejn-aga Džino-zade [Džino]; Sulejman-aga Ablagi-zade [Ablaković]; Osman-beg Dženeti-zade [Dženetić]; Ferhad-beg Ferhadaga-zade [Ferhatagić], sin hadži Derviš-bega; sejjid Mehmed Emin-efendija, katib; Mustafa, kahvedžija i šejh Ali, muhzir. Mehr-i muedžel: 101.000 akči.

51) *Vjenčanje Sulejman-bega Babi-zade [Babić], sina hadži Mehmed-alajbega iz Halač Davudove mahale i Mušfeke, kćerke hadži Ahmed-age Hisari-zade [Hisarić] iz Ajas-pašine mahale.*⁹⁹

Dana 11. zul-kadeta 1223. h.g. (30. XII 1808) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov brat Šerif Ahmed-beg, sin spomenutog hadži Mehmeda, alajbega iz Halač Davudove mahale. Mladin zastupnik je bio hadži Mustafa, sin Jakuba iz Čekrekči Muslihuddinove mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem hadži Mehmeda, sina hadži Osmana iz spomenute mahale i hadži Ahmeda, sina spomenutog Jakuba iz Halač Davudove mahale. Mehr-i muedžel: 120.000 akči.

52) *Vjenčanje mula Abdullaha Paše, sina Salih-efendije iz Ivlakovali hadži Mehmedove mahale i Nefise, kćerke mula Mehmeda iz Bakr-babine mahale.*¹⁰⁰

Dana 5. zul-hidždžeta 1223. h.g. (23. I 1809) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Šakir Mehmed-efendija, sin Mehmeda Muid-efendije (Šesto) iz spomenute mahale. Mladin zastupnik je bio mula Abdullah, sin Alije iz Havadže-zade hadži Ahmedove mahale¹⁰¹. Njihovo punomoćstvo je

⁹⁸ TE:XVII:173. GHB, Prijepis iz SSK br. 48, str. 204.

⁹⁹ TE:XVII:174. GHB, SSK br. 48, str. 204.

¹⁰⁰ TE:XVII:181. GHB, SSK br. 48, str. 203.

¹⁰¹ Mahala Havadže-zade Hadži Ahmeda je poznata po imenu *Pod takišom*. Behija Zlatar, "Vakuf-nama Hurema, sina Balije iz Sarajeva", *Vakuf-name iz Bosne i Hercegovine: (XVII stoljeće)*, POF 44-45/1996, OIS, Sarajevo 1996., str. 282.

utvrđeno svjedočenjem mula Mehmeda, sina Ahmed-age iz Bakrbabine mahale i mula Šerifa, sina Mehmeda Muid-efendije iz Peltek Husamuddinove mahale. Mehr-i muedžel: 12.000 akči.

53) *Vjenčanje Mehmeda Zaim-bega, sina Hasan-efendije Halilbaša-zade [Halilbašić] iz Kučuk Katibove mahale i Habibe hatun, kćerke kadije Mehmeda Seid-efendije Hajri-zade [Hajrić] iz Čekrekči Muslihuddinove mahale.*¹⁰²

Dana 13. zul-hidždžeta 1223. h.g. (31. I 1809) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Mehmed Emin-efendija, kadija, sin Ali-efendije Ćurči-zade [Ćurčić] iz Buzadži-zade mahale. Mladin zastupnik je bio njen otac, spomenuti Mehmed Seid-efendija, sin Derviš Ali-efendije. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Saliha Sidki-efendije, kadije, sina Alije iz Ali-pašine mahale¹⁰³ i Mehmeda Emina Isa-zade [Isević], sina Ismail-efendije iz Hadži Isaove mahale. Svjedoci čina su bili: muderris Mustafa-beg efendija Ćokadži-zade [Ćohadžić]; kadija Mustafa-efendija Ćurči-zade [Ćurčić]; Abdullah-efendija Ćurči-zade [Ćurčić]; Abdullah-aga hadži Murat-zade [Hadžimuratović], serdengečtija; hadži Ahmed-efendija, muderris; Osman-efendija, muderris; sejjid hadži Mehmed hafiz-efendija, muderris; Abdullah-aga Halilbaša-zade [Halilbašić] i drugi Abdullah-aga Hasanago-zade [Hasanagović/Hasanagić]. Mehr-i muedžel: 111.000 akči.

54) *Vjenčanje Ibrahima Edhem-efendije, sina kadije Mehmeda Seid-efendije Hajri-zade [Hajrić] (drugo prezime Homari-zade) [Homarić] iz Čekrekči Muslihuddinove mahale i Fatima-hanume, kćerke Ibrahim-age Bakari-zade [Bakarević], serdengečtije iz Kečedži Sinanove mahale.*¹⁰⁴

Dana 15. zul-hidždžeta 1223. h.g. (2. II 1809) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov otac, spomenuti Mehmed Seid-efendija, sin Derviš Ali-efendije iz Čekrekči Muslihuddinove mahale. Njegovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem ponosa muderrisa sejjid Nurudin-efendije, nekibul-ešrafa, sina sejjid Hašim-efendije iz Džami-i atik mahale i muderrisa Mustafe Enis beg-efendije Ćokadži-zade [Ćohadžić], sina Mehmeda Džudi-efendije, kadije iz Hadži Isaove mahale. Mladin zastupnik je bio njen otac, spomenuti Ibrahim-aga, sin hadži Mustafe. Njeno punomoć-

¹⁰² TE:XVII:182. GHB, Prijepis iz SSK br. 48, str. 203.

¹⁰³ Mahala Ali-paše je poznata kao *Alipašina*. Mujezinović, *Islamska epigrafika...*, I, 400.

¹⁰⁴ TE:XVII:183. GHB, SSK br. 48, str. 202.

stvo je utvrđeno svjedočenjem Salih-age, sina hadži Abdullah-age iz mahale Sinan-vojvoda hatun i mula Ibrahima, sina mula Ismaila iz Havadže Kemaluddinove mahale. Svjedoci čina su bili: kadija Mehmed Emin-efendija Isa-zade [Isević]; kadija Sunullah-efendija Šerif-zade [Šerifović]; Salih-efendija, muallim-i sibjan¹⁰⁵; Zejnulabiddin-beg, bivši miralaj; Abdullah-aga hadži Murat-zade [Hadžimuratović], glavni serdengečtija; Abdullah-aga Gazanferi-zade [Gazanferija], serdengečtija; hadži Mustafa-aga Goro-zade [Goro]; Abdullah-aga Kaukči-zade [Kaukčija], serdengečtija; mula Osman Tufahi-zade [Jabučar]; mula Mustafa hadži Gazanferi-zade [Hadžigazanferović]; mula Mustafa Mašo-zade [Mašić]; Selim-aga, iz pratnje mula-efendijine i Ali-baša, muhzir. Mehr-i muedžel: 111.000 akči.

55) *Vjenčanje kadije Sunullah-efendije, sina Ahmed-efendije Ćurči-zade [Ćurčić] iz Jahja-pašine mahale i Amine, kćerke Emina Mehmed-age, valijinog serturnadžije iz Jahja-pašine mahale.*¹⁰⁶

U prvoj dekadi mjeseca rebiul-evvela 1224. h.g. (16. – 25. IV 1809), sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio mula Hamid, sin Ahmed-efendije Kesri-zade [Ćesrije] iz Bakrbabine mahale. Mladin zastupnik je bio mula Ibrahim Mornjak-ogli [Mornjak], sin Abdullaha iz Havadže Kemaluddinove mahale. Potvrđeno je svjedočenjem sejjid Mehmeda, alemdara, Kujumdži-zade [Kujundžić], sina Saliha iz Jahja-pašine mahale i Abdullah-baše, sina Hasana iz mahale Kulin Bali¹⁰⁷. Mehr-i muedžel: 21.000 akči.

56) *Vjenčanje kadije Abdullah-efendije Fočevi-zade [Fočak], sina Ahmed-efendije iz Džami-i atik mahale i Penbe Umihane, kćerke Memiš-age, bivšeg glavnog zagarije*¹⁰⁸ *iz Havadže Kemaluddinove mahale.*¹⁰⁹

Dana 27. rebiul-evvela 1224. h.g. (13. V 1809) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio sejjid hadži Mustafa Zildži-zade [Zildžić], sin hadži Abdullaha iz spomenute mahale. Mladin zastupnik je bio mula Mustafa, sin hadži Alije Kramer-ogli [Kramer] iz Ajas-pašine mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Mustafe, alemdara, sina Mehmeda i mula Saliha, sina

¹⁰⁵ Muallim-i sibjan – učitelj.

¹⁰⁶ TE:XVII:202. GHB, Prijepis iz SSK br. 49, str. 145.

¹⁰⁷ Mahala Kulin Balija je poznata kao *Čekaluša*. Bejtić, *Ulice...*, 16.

¹⁰⁸ Zagarija (*tur. zağarcı*) – 1. komadant 64. janjičarskog pješadijskog puka; 2. čuvar ili dreser sultanovih lovačkih pasa.

¹⁰⁹ TE:XVII:213. GHB, SSK br. 49, str. 144.

spomenutog hadži Alije iz Džami-i atik mahale. Svjedoci čina su bili: kadija Derviš Ali-efendija hadži Musa-zade [Hadžimusić]; hadži Abdullah-aga Kapo-zade [Kapo], serdengečtija; Osman-aga Bego, sin Ahmed-age; Ibrahim-efendija, sudski pisar; mula Salih, sin hafiza Ebu Bekira Parla-ogli [Parla]; Abdullah-baša, sin Abduzzahira iz Havadže Kemaluddinove mahale i šejh Ali, muhzir. Mehr-i muedžel: 51.000 akči.

57) *Vjenčanje Sulejman-bega, sina Ahmed-bega iz Čoban Hasanove mahale i Fatime, kćerke hadži Ahmed-bega (Paloš-zade) [Paloš], sarajevskog mutesellima iz Pešiman hadži Husejnovne mahale.*¹¹⁰

Prvog dana mjeseca džumadel-ahira 1224. h.g. (14. VII 1809) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Salih-efendija, sin Mahmud-efendije iz Havadže Kemaluddinove mahale. Mladin zastupnik je bio mula Ismail, sin Abdi-bega iz Jahja-pašine mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Abdi-bega, sina hadži Ahmed-bega iz Pešiman hadži Husejnovne mahale i Ibrahim-bega, sina spomenutog iz spomenute mahale. Svjedoci čina su bili: Nekib Mustafa Nuri-efendija, muderris; kadija sejjid Sunullah-efendija Šerif-zade [Šerifović]; Turhan, alajbeg; hafiz sejjid Mustafa-efendija, imam; Abdullah-aga hadži Murat-zade [Hadžimuratović], glavni serdengečtija i Ibrahim, alemdar. Mehr-i muedžel: 71.000 akči.

58) *Vjenčanje Mustafa-bega, sina Numan-bega iz kadiluka Foča i Hašime, kćerke Osman-efendije iz Halač Davudove mahale.*¹¹¹

Dana 27. zul-kadeta 1224. h.g. (4. I 1810) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio njegov otac, spomenuti Numan-beg, sin Ebu Bekir-bega i drugi Mustafa-beg iz spomenutog kadiluka. Došao je u medžlis. Mladin zastupnik je bila njena majka Fatima, kćerka Mehmeda Muid-efendije, kadije iz spomenute mahale i njen brat Šakir-efendija, sin spomenutog Muid-efendije iz Ivlakovali hadži Mehmedove mahale. Njeno punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Sulejman-efendije, kadije, sina Mehmed-bega iz Halač Davudove mahale i Hašim-bega, sina Salih-efendije, kadije iz spomenute mahale. Mehr-i muedžel: 71.000 akči.

59) *Vjenčanje Numan-bega, sina Ebu Bekir-bega iz kadiluka Foča i udovice Fatime, kćerke Mehmeda Muid-efendije iz Halač Davudove mahale.*¹¹²

¹¹⁰ TE:XVII:231. GHB, SSK br. 49, str. 142.

¹¹¹ TE:XVII:259. GHB, Prijepis iz SSK br. 49, str. 133.

Dana 27. zul-kadeta 1224. h.g. (4. I 1810) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio hadži Halil, abadžija, sin Ibrahima iz Hadži Idrisove mahale. Mladin zastupnik je bio njen brat Šakir-efendija, sin spomenutog Muid-efendije iz Ivlačkova mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Sulejman-efendije, kadije, sina Mehmed-bega iz Halač Davudove mahale i Hašim-bega, sina Salih-efendije, kadije iz spomenute mahale. Svjedoci čina su bili: Rasih Abdullah-efendija, kadija; Ali-efendija, imam iz Mostara, zet Tufahija [Jabučara]; Mustafa-baša, iz pratnje mula-efendijine i mula ...?¹¹³, muhzir. Mehr-i muedžel: 41.000 akči.

60) *Vjenčanje Ahmed-efendije Rasih-zade [Rasihović], sina Abdullaha Rasih-efendije, sina Osmana iz Arebi džedid mahale i Atije, kćerke Ahmed-age iz iste mahale.*¹¹⁴

Dana 5. safera 1225. h.g. (13. III 1810) sklopljen je bračni ugovor između gore spomenutih u Sarajevu.

61) *Vjenčanje Ibrahima Edhem-efendije, kadije, sina Mehmeda Seid-efendije (Hajri-zade ili Homari-zade) [Hajrić ili Homarić] iz Čekrekči Muslihudinove mahale i Čamila-hanume, kćerke Sulejmana Rušdi-efendije (Teparić), kadije iz mahale Vekil-harča.*¹¹⁵

Dana 21. safera 1225. h.g. (29. III 1810) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Mehmed zaim (beg), sin Hasan-efendije Halilbaša-zade [Halilbašić] iz Kučuk Katibove mahale. Mladin zastupnik je bio muderris Mustafa beg-efendija (Čokadži-zade) [Čohadžić], sin Mehmed-efendije Čokadži-zade [Čohadžić] iz Hadži Isaove mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Mustafa-age, sina spomenutog Hasan-efendije i mula Ibrahima, sina Abdulkadira iz Halač Davudove mahale. Svjedoci čina su bili: Mehmed Rašid-efendija, kadija, sin Mehmed-efendije Alikadi-zade [Alikadić]; Salih-efendija, hodža iz Nikšića; Osman-aga, hasećija; mula Omer, katib; Ibrahim Hilmi-efendija; Mustafa, čohadar i šejh Ali, muhzir. Mehr-i muedžel: 101.000 akči.

62) *Vjenčanje maloljetnog Lutfullah-bega, sina hadži Ahmed-bega (Paloš-zade) [Paloš], sarajevskog mutesellima iz Pešiman hadži Husejnovne mahale i maloljetne Fatime, kćerke Fejzullaha iz Ivlačkova hadži Mehmedove mahale.*¹¹⁶

¹¹² Isto.

¹¹³ Nedostaje ime.

¹¹⁴ TE:XVII:272. GHB, Prijepis iz SSK br. 49, str. 128. *Napomena:* Nisu navedena imena zastupnika ni svjedoka.

¹¹⁵ TE:XVII:275. GHB, Prijepis iz SSK br. 49, str. 127.

¹¹⁶ TE:XVII:276. GHB, Prijepis iz SSK br. 49, str. 126.

Posljednjeg dana mjeseca safera 1225. h.g. (5. IV 1810) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženja je bio u prisustvu svog staratelja Derviš Mustafa-bega, sina spomenutog hadži Ahmed-bega, a mlada u prisustvu svog staratelja – amidže Sulejman-bega, sina Ahmed-bega iz Čoban Hasanove mahale. Svjedoci čina su bili: Ibrahim-aga Ranica, serdengečtija; mula Mehmed Sahanija, mujezin; Mehmed alemdar, sin hadži Osmana; Hasan alemdar, sin mula Ahmeda Penjava-zade [Penjava] i Salih-baša, kazaz. Mehr-i muedžel: 25.000 akči.

63) *Vjenčanje Mehmeda Sabri-age, serturnadžije carskog dvora, sina Mustafa-age, zapovjednika sarajevske tvrđave i Nefise, kćerke Abdullaha, njegove oslobođene robinje.*¹¹⁷

Dana 17. rebiul-ahira 1225. h.g. (23. V 1810) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženja je došao lično, a mladin zastupnik je bio kadija Mehmed Nazif-efendija (Svrzo-zade) [Svrzo], sin Hadži Sulejman-efendije iz Ferhad-begove mahale. Punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Fejzullah-age, serturnadžije, sina Ibrahima iz Havadže Kemaluddinove mahale i Abdullah-age, serturnadžije, sina Mustafa-age (Kulovi-zade) [Kulović] iz mahale Kalin hadži Alije. Svjedoci čina su bili: Bektaš-aga Šurbo-ogli [Šurbo], serdengečtija; Ibrahim, alemdar, sin Mustafe iz Belgrada (Konjica)¹¹⁸; Halil, čohadar, sin Mustafe iz Sarač Ismailove mahale; Husejn, čohadar, sin Mehmeda, iz pratnje mula-efendijine i Mustafa-baša, muhzir, sin Mehmeda iz Sarač Ismailove mahale. Mehr-i muedžel: 156.000 akči.

64) *Vjenčanje serdengečtije Abdullah-age, sina Hasan-efendije Halil-baša-zade [Halilbašić] iz Kučuk Katibove mahale i Aiša-hanume, kćerke Muharem-age Odžaktan-zade [Odžaktan] iz Šejh Ferruhove mahale.*¹¹⁹

Dana 21. džumadel-ahira 1225. h.g. (25. VII 1810) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Mehmed, alemdar, sin Ahmeda iz mahale Kalin hadži Alije. Mladin zastupnik je bio Mehmed, zaim, sin spomenutog Hasan-efendije iz spomenute mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Mehmeda Rašid-efendije, kadije, sina Mehmed-efendije Ćurči-zade [Ćurčić] iz Buzadži-zade Hadži Hasanove mahale i Sulejmana Rušdi-efendije, sina Mehmeda iz mahale Vekil-harča. Svjedoci čina su bili: kadija Mehmed-efendija Ćurči-zade [Ćurčić]; Mustafa Arif-

¹¹⁷ TE:XVII:288. GHB, Prijepis iz SSK br. 50, str. 138.

¹¹⁸ Na osnovu dokumenata, za kasabu Konjic, pored imena Belgradžik koristilo se i ime Belgrad.

¹¹⁹ TE:XVII:289. GHB, Prijepis iz SSK br. 50, str. 136.

-efendija, kadija iz Sjenice; Salih-efendija, muallim-i sibjan iz Nikšića; Derviš-aga, serturnadžija, sin Lutfullah-bega Ćurči-zade [Ćurčić]; mladić Mustafa-aga; Mehmed-beg Sokolli-zade [Sokolović], sin Zejnulabiddin-bega; mula Salih, terzija, sin hadži Mustafe; mula Muhamed Sahanija; mula Mehmed Hadži-zade [Hadžić]; Salih-aga Keskin-ogli [Keskin] i Salih-aga Sabura-zade [Sabura]. Mehr-i muedžel: 101.000 akči.

65) *Vjenčanje Arifa Mehmed-age, serturnadžije carskog dvora, sina hadži Saliha iz Ferhad-begove mahale i Naile, kćerke Ahmed-age, serdengečtije iz Ajas-pašine mahale.*¹²⁰

Dana 15. redžeba 1225. h.g. (17. VIII 1810) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio sarač Ibrahim-aga, serdengečtija, sin Mustafe iz Kebkebirove mahale. Mladin zastupnik je bio hadži Alija, alemdar, Kapa-zade [Kapa], sin hadži Husejna iz Džami-i atik mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem Ibrahim-age, sina Abdulfettaha iz Kučuk Katibove mahale i Ise, alemdara, Imareti-zade [Imaretić], sina Abdullah-age iz mahale Kalin hadži Alije. Mehr-i muedžel: 51.000 akči.

66) *Vjenčanje mula Mazluma Sočo-ogli [Sočo], sina mula Abdullaha iz Mula Arebi atik mahale i Muradhane, kćerke Ferhad-bega iz sela Crnotina.*¹²¹

Dana 17. ramazana 1225. h.g. (17. X 1810) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio Mehmed-beg, terzija, sin Mahmuda iz Debbag Sulejmanove mahale. Mladin zastupnik je bio Zejnil Ahmed-baša, sarač, sin Mehmeda iz Debbag Sulejmanove mahale. Njihovo punomoćstvo je utvrđeno svjedočenjem mula Derviša, sina Osmana iz Debbag Sulejmanove mahale i mula Osmana, sina Ibrahima iz Mula Arebi atik mahale. Mehr-i muedžel: 15.000 akči.

67) *Vjenčanje Mustafa-bega, sina Abdullah-bega iz Kučuk Katibove mahale i Fatime, kćerke Fejzullah-bega Kotori-zade [Kotorić] iz Kučuk Katibove mahale.*¹²²

Dana 7. zul-kadeta 1225. h.g. (5. XII 1810) sklopljen je bračni ugovor u Sarajevskom šerijatskom sudu. Mladoženjin zastupnik je bio hadži Derviš-aga, sin hadži Jahje iz Čekrekči Muslihuddinove mahale. Mladin zastupnik je bio njen dedo, drugi Mustafa-beg, sin Mehmeda iz Čoban Hasanove mahale. Na osnovu svjedočenja Mustafa-age, sina hadži Jahje iz Čekrekči Muslihuddinove mahale i drugog Mustafa-baše Kare/Fere, sina Mehmeda iz Kučuk Katibove mahale. Mehr-i muedžel: 100.000 akči.

¹²⁰ TE:XVII:297. GHB, Prijepis iz SSK br. 50, str. 135.

¹²¹ TE:XVII:308. GHB, Prijepis iz SSK br. 50, str. 132.

¹²² TE:XVII:317. GHB, Prijepis iz SSK br. 50, str. 130.

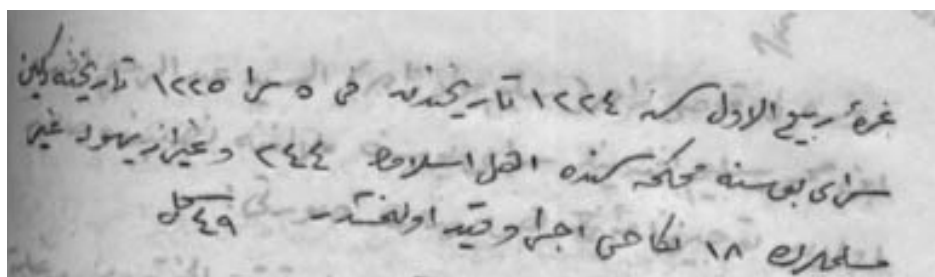
Faksimil br. 1

Vjenčanje Mehmeda Zaim-bega, sina Hasan-efendije Halilbaša-zade [Halilbašić] iz Kučuk Katibove mahale i Habibe hatun, kćerke kadije Mehmeda Seid-efendije Hajri-zade [Hajrić] iz Čekrekči Muslihuddinove mahale. (Târîh-i Enverî, XVII:182. GHB, Prijepis iz Sidžila sarajevskog kadije br. 48, str. 203.)

Kadić je iz 11 sarajevskih sidžila koji su pohranjeni u Gazi Husrev-begovoj biblioteci (od br. 39 do 50) preuzeo znatan broj navedenih bilješki, većinom o vjenčanjima uglednijih ljudi u periodu od 1800. do 1810. godine. Među brojnim podacima nalazi se i jedan broj bilješki o sklapanju brakova kod nemuslimana, odnosno brakova među katolicima i pravoslavicima sklopljenih pred kadijom. Pored prijepisa pojedinačnih bilješki, Kadić na više mjesta u *Hronici* donosi bilješke o ukupnom broju sklopljenih brakova kod muslimana i nemuslimana u Sarajevskom šerijatskom sudu u periodu od 1800. do 1810. godine, što pokazuje tabela koju donosimo na kraju rada. Ove bilješke je Kadić preuzeo iz sarajevskih sidžila br. 39 do 44 i 46 do 49.

Kao što se vidi iz navedenih bilješki, kadija je prilikom vjenčanja u *sidžil* upisivao imena i prezimena budućih supružnika, zanimanje ili titulu koju nose, imena njihovih očeva, mahalu i/ili grad u kojem su

navedeni živjeli, selo i džemat. U većini slučajeva radi se o punoljetnim osobama koje su sklopile brak, ali ima jedan slučaj gdje su mladenci maloljetne osobe u pratnji staratelja. Zatim, kadija upisuje status mlade (ukoliko je ona udovica ili raspuštenica / razvedena žena), navodeći imena zastupnika i njihovih svjedoka ako se brak sklapa preko zastupnika, kao i imena šahida na vjenčanju i iznos ugovorenog mehra.

Faksimil br. 2

Od prvog dana mjeseca rebiul-evvela 1224. h.g. (16. IV 1809) do 5. rebiul-evvela 1225. h.g. (11. IV 1810), u Sarajevskom šerijatskom sudu sklopljena su 244 bračna ugovora kod muslimana i 18 kod nemuslimana, bez pripadnika jevrejske zajednice. (Târîh-i Enverî, XVII:278. GHB, Prijepis iz Sidžila sarajevskog kadije br. 49.).

Iz primjera navedenih u našem radu vidi se da je iznos *mehr-i muedžela* bio različit, u skladu sa društvenim statusom mladoženje. Naime, radi se o važnim podacima o društvenom statusu pojedinih mladića, koji odlikavaju njihov materijalni i socijalni status. Većina mladoženja, koje je kao primjer naveo Kadić, vuče porijeklo iz poznatijih sarajevskih zanatlijskih ili trgovačkih porodica, od kojih su neke i opjevane u našim narodnim pjesmama. Mladići iz tih porodica također su se vjenčavali sa djevojkama iz porodica sličnog društvenog statusa. Zahvaljujući tim ženidbenim vezama, dolazilo se do određenih posjeda, sklapali su se poslovi različite prirode među porodicama i sl. Isto tako iz bilješki o vjenčanjima nemuslimana kod Kadića vidimo da je kod katolika i pravoslavaca *mehr-i muedžel* bio manji nego kod muslimana. Pošto u islamu vjenčanje ne predstavlja religijski čin već sklapanje *građanskog privatno-pravnog ugovora*, ne treba da čudi što su se i neki kršćani odlučivali za vjenčanje kod kadije. Potpuni izostanak bilo kakvih vjerskih ceremonija i tretiranje vjenčanja kao čisto *laičkog čina* koji se može obaviti i preko zastupnika, utjecao je na katolike i pravoslavce da se bez ustezanja obraćaju kadiji u svim slučajevima kada nisu mogli vjenčanje obaviti u crkvama. Ograničavajuće odredbe o braku, posebno kod katolika (kao što je nemogućnost razvoda), bile su jedan od razloga zbog čega su neki kršćani svoje brakove službeno registrirali kod kadije.¹²³

¹²³ Milenko Filipović, "Sklapanje brakova pred kadijama u tursko doba", *Radovi odeljenja istorijsko-filoloških nauka*, knj. 7, Sarajevo 1963., str. 187.

Tabela pojedinačnih bilješki o sklapanju bračnih ugovora na osnovu Kadićevih zabilješki

PERIOD	Broj sklopljenih bračnih ugovora kod muslimana	Broj sklopljenih bračnih ugovora kod nemuslimana (katolici, pravoslavci i jevreji)
od 27. safera 1214. h.g. (1. VIII 1799) do posljednjeg dana mjeseca safera 1215. h.g. (22. VII 1800)	222	23 (bez pripadnika jevrejske zajednice)
od samog početka mjeseca rebiul-evvela 1215. h.g. (23. VII 1800) do posljednjeg dana mjeseca safera 1216. h.g. (11. VII 1801)	202	12 (bez pripadnika jevrejske zajednice)
od prvog dana mjeseca rebiul-evvela 1216. h.g. (12. VII 1801) do posljednjeg dana mjeseca safera 1217. h.g. (1. VII 1802)	229	23 (bez pripadnika jevrejske zajednice)
od samog početka mjeseca rebiul-evvela 1217. h.g. (2. VII 1802) do 23. safera 1218. h.g. (13. VI 1803)	184	11 (bez pripadnika jevrejske zajednice)
od prvog dana mjeseca rebiul-evvela 1218. h.g. (21. VI 1803) do posljednjeg dana mjeseca safera 1219. h.g. (9. VI 1804)	230	21 (bez pripadnika jevrejske zajednice)
od prvog dana mjeseca rebiul-evvela 1219. g. (10. VII 1804) do posljednjeg dana mjeseca zul-hidždžeta 1219. h.g. (31. III 1805)	179	10 (samo pravoslavci)
od prvog dana mjeseca zul-kadeta 1220. h.g. (21. I 1806) do posljednjeg dana mjeseca ševvala 1221. h.g. (9. I 1807)	243	22 (bez pripadnika jevrejske zajednice)
od prvog dana mjeseca zul-kadeta 1221. h.g. (10. I 1807) do posljednjeg dana mjeseca zul-kadeta 1222. h.g. (29. I 1808)	316	13 (bez pripadnika jevrejske zajednice)
od prvog dana mjeseca zul-kadeta 1223. h.g. (19. XII 1808) do posljednjeg dana mjeseca safera 1224. h.g. (15. IV 1809)	363	14 (samo jevreji)
od prvog dana mjeseca rebiul-evvela 1224. g. (16. IV 1809) do 05. rebiul-evvela 1225. h.g. (11. IV 1810)	244	18 (bez pripadnika jevrejske zajednice)
Ukupno:	2.412	167

Na osnovu navedenih podataka u tabeli, ukupan broj bračnih ugovora sklopljenih u Sarajevskom šerijatskom sudu u periodu od 27. safera 1214. h.g. (1. VIII 1799) do 5. rebiul-evvela 1225. h.g. (11. IV 1810), iznosi 2.579, od toga 2.412 kod *muslimana* i 167 kod *nemuslimana*.

IZ SARAJEVSKE SVAKODNEVICE
POČETKOM XIX STOLJEĆA
(Bračni ugovori 1800-1810. godine)

Sažetak

Brojna su rukopisna djela iz kojih se može proučavati sarajevska svakodnevnica sa početka XIX stoljeća. Među njih ubrajamo djelo *Târîh-i Enverî / Enverijeva historija* (تاریخ انوری) Muhameda Enverija Kadića, poznatije kao *Hronika*. Ono spada među prvorazredne izvore za proučavanje kulturne povijesti Bosne, a osobito Sarajeva, u periodu od 1800. do 1878. godine.

U radu su donesene pojedinačne bilješke o sklapanju brakova u Sarajevskom šerijatskom sudu u periodu od 1800. do 1810. godine koje je zabilježio Muhamed Enveri Kadić u *Hronici*. Ukupno ih ima 67 (58 kod muslimana i 9 kod nemuslimana). Kadić je iz 11 sarajevskih sidžila koji su pohranjeni u Gazi Husrev-begovoj biblioteci (od br. 39 do 50) preuzeo znatan broj navedenih bilješki, većinom o vjenčanjima uglednijih ljudi u navedenom periodu. Među brojnim podacima nalazi se i jedan broj bilješki o sklapanju brakova kod nemuslimana, odnosno brakova među katolicima i pravoslavicima sklopljenih pred kadijom. Vjenčanje se moglo obaviti i pred kadijinim zamjenikom (*naibom*) ili, uz kadijinu dozvolu, pred imamom čijem džematu pripada mladoženja, uz obaveznu registraciju na sudu. Iz primjera navedenih u našem radu vidi se da je iznos *mehr-i muedžela* bio različit, u skladu sa društvenim statusom mladoženje, dok je kod katolika i pravoslavaca bio manji nego kod muslimana. S obzirom na to da u islamu vjenčanje ne predstavlja religijski čin već sklapanje *građanskog privatno-pravnog ugovora*, ne treba da čudi što su se i neki kršćani odlučivali za vjenčanje kod kadije. Razlozi za ovakvu odluku bili su različite prirode.

Na osnovu podataka iz Kadićeve *Hronike* može se vidjeti da je u periodu od 1800. do 1810. godine u Sarajevskom šerijatskom sudu sklopljeno 2.579 bračnih ugovora, od toga 2.412 kod muslimana i 167 kod nemuslimana.

FROM THE SARAJEVO EVERYDAY LIFE IN THE EARLY 19TH CENTURY

(Matrimonial contracts 1800-1810)

Summary

There are many manuscript works from which we can study the Sarajevo everyday life in the early 19th century. One of them is the work *Târîh-i Enverî / Enveri's History* (تاریخ انوری) by Muhamed Enveri Kadić, known as *A Chronicle*. It is considered as one of the prime sources for the study of the cultural history of Bosnia, in particular of Sarajevo from 1800 to 1878.

The paper brings individual notes about contracting marriages at the Sarajevo Shari'a Court from 1800 to 1810 made by Muhamed Enveri Kadić in *A Chronicle*. There are 67 such notes altogether (58 about Muslims and 9 about non-Muslims). From 11 Sarajevo court registers deposited at the Gazi Husrev-bey Library (reg. no. 39 to 50), Kadić took a significant number of the said notes, mostly about marriages of distinguished persons in the mentioned period. Among the many pieces of information, there are a number of notes about marriages contracted between non-Muslims, i.e. marriages of Catholics and Orthodox Christians contracted before qadi. A marriage could have been contracted also before deputy qadi (*naib*) or, with qadi's permission, before the imam to whose congregation the bridegroom belonged, with obligatory court registration. From the examples given in our paper, we can see that the amount of *mehr-i muedžel* was different, in compliance with bridegroom's social status, while for Catholics and Orthodox Christians it was smaller than for the Muslims. As in Islam wedding is not a religious act but rather making *a civil private-law contract*, it is not surprising that some Christians also decided to get married before qadi. Reasons for such a decision were of various nature.

Key words: cultural history, Sarajevo, matrimonial contracts, 19th century.